The search for the burials of Armia Krajowa soldiers in the Vilnius Region

Since 2015, the Institute of National Remembrance, Eastern Borderlands Department of the Office of Search and Identification in the Vilnius Region conducted a search for Armia Krajowa soldiers, who died during the Second World War in fighting with German or NKVD units, in order to exhume their remains. In 2019, operations were conducted at 5 locations.

In Guriai area (Juodojo kelio St. 71, Vilnius) a 3x3 m test pit was excavated in the search for two AK soldiers who died on 6/7 July 1944 in the Aušros Vartai operation, but the burial site was not found.

In Migūnai (Vilnius District), the remains of Lieutenant Apolonij Duszkiewicz were exhumed in the inactive parish cemetery and reburied in the active Migūnai village cemetery.

In the Pajusinė village Forest (Vilnius District), 4 test pits (a total of 21 m^2) were excavated at the corners of a site indicated in the forest where the mounds of 42 graves are visible (Fig. 1). Grave pits were identified in all of the test pits, but only one was excavated: burial 2 in test pit 3 (Fig. 2). A mass grave site with signs of later digging (probably for looting) was identified in it. Two rows of individuals and about 16 skulls were recorded. It was determined that the burials contained the remains First World War soldiers of the tsarist Russian army.

In the Riaubiškės village Forest (Švenčionys District), the search, begun in 2018, for the remains of fallen soldiers continued in the forest. Boreholes drilled at intervals of 1 m were used to check two 10x10 m areas. 180 boreholes were drilled to a depth of 1 m (Fig. 3). Natural soil was recorded and no burials were found.

In the Church of St. Raphael the Archangel parish cemetery on Juozapavičiaus Street in Vilnius, a search was conducted for the remains of 3 AK soldiers. One 5x5 m trench with extensions (a total of 38 m^2) and another two trenches (a total of 10 m^2) were excavated on the SE edge of the cemetery. 17 burials (two of children) were discovered (Figs. 5, 6). 15 of them were of poor 19th-century Vilnius residents buried in the parish cemetery. Burial 10 may be connected with the sought individuals. A fragment of an unknown iron object and a glass ampoule containing a powder of unclear origin was found in the chest area of the individual in burial 12 (Fig. 7). It is possible to conjecture that the ampoule could be some electronic(?) part used for radio communications.

Vitalija Veževičienė,
Simonas Sprindys

II Pasaulinio karo vokiečių belaisvių kapinės Kaune

2019 m. Kauno tvirtovės dešiniojo Nemuno kranto centrinio įtvirtinimo reduto (UK 26533) teritorijoje (Kaunas, K. Baršausko gatvė), dalyje tarp sklypų 64D ir 66C buvo tęsiami 2015–2017 m. vykdyti archeologiniai tyrimai II Pasaulinio karo vokiečių karo belaisvių palaidojimo vietoje (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 477–478; *ATL 2016 metais*, 2017, p. 483–487) (1 pav.). Tyrimus inicijavo VDK. Iki 2019 m. buvo ekshumuoti 111 karo belaisvių palaikų, 2017 m. lokalizuotos dar 32 kapų duobės, kurių užpildai tuomet netirti. Jos ir tapo 2019 m. tyrimų tikslu.

2019 m. vokiečių karo belaisvių kapinių vietoje ištirta viena perkasa – 161,45 m^2 plotas. Tyrimų vietoje pasiekus įžemį, išryškėjo 24

skirtingo dydžio duobės – 73 II Pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės karių, karo belaisvių kapai. Visi palaikai ekshumuoti. Kapų duobės išdėstytos 3 eilėmis. Pirmoje eilėje (skaičiuojant iš R pusės) aptikta 18 duobių, antroje – 5, trečioje – 1. 9 duobės buvo individualios, likusios 15 – masinės (2 pav.). Jose palaidoti 64 individai. Duobėse 1–5 , 16–18 ir 23 aptikta po vienus palaikus, duobėse 11, 14, 15, 20, 22 – po 2 individus, duobėse 9, 12, 13, 21 – po 3 individus, duobėje 19 – 4, duobėje 10 – 5, duobėje 8 – 6, duobėje 6 – 7, duobėje 7 – 9, duobėje 24 – 11 individų. Manoma, jog duobės buvo kasamos kasdien ir jose laidota tiek individų, kiek tą dieną mirė karo belaisvių stovykloje.

1 pav. Bendras tyrimų vietos vaizdas iš ŠR. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 1. General view of the investigation site, as seen from the NE

Visi aptikti palaikai yra vyrų, kurių amžius nuo 25 iki 45 m. Perimortalinis lūžis aptiktas tik 1 individo skelete, 7 skeletuose fiksuoti sugiję lūžiai. 7 skeletuose fiksuoti stuburo slankstelių

2 pav. Bendras kapo 6, individų 1–3 vaizdas. D. Buivydo nuotr.

Fig. 2. General view of burial 6, individuals 1–3

kompresiniai lūžiai. Daugelyje skeletų fiksuoti su fiziniu krūviu susiję kaulų pakitimai: artroziniai pakitimai (39), osteofitai (17), šmorlio mazgai (40), osteochondrozė (4), spondiloartrozė (4), degeneraciniai pakitimai (20), osteochondroziniai pakitimai (2), šlaunikauliuose fiksuoti raiščių įspaudai *Allens's fossa* (9), uždegiminiai pakitimai – periostitas (6), kauliniai gumbai – hematomos (2), slankstelių ankilozė (6) ir lumbalizacija (6), egzostezė (2). Taip pat skeletuose fiksuotos šios anatominės variacijos: raiščių įspaudai raktikaulių krūtinkauliniuose galuose – *rhomboid fossa* (15), įgimtas kryžkaulio nervinio vamzdelio defektas *spina bifida* (16), krūtinkaulio anga (2). Viename skelete fiksuotas nepiktybinis kaulo navikas – osteoma. Vienam individui skrodimo metu buvo prapjauta kaukolė. 55 individų nustatyti dantų taisymo požymiai. 15 individų kaukolėse aptikta dehidratuotų smegenų audinių fragmentų.

Tyrimų metu radinių aptikta tik prie 26 individų. Beveik visi radiniai – aprangos detalės, siejamos su II Pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės uniforma. Su visa uniforma palaidoti tik 2 individai, likę – su apatiniais rūbais ar nuogi. Be uniformos dalių, rastas ir vienas asmeninis kario daiktas – šukos.

Palaikai bus perlaidoti Kauno Aukštųjų Šančių karių kapinėse. Kartu su jais bus palaidoti ir tyrimų metu rasti radiniai.

The Second World War German POW cemetery in Kaunas

In 2019, the investigation, conducted during 2015–2017, of the German POW cemetery on the grounds of the Kaunas Fortress's central redoubt on the right bank of the Nemunas, was continued (Fig. 1). One trench (161.45 m^2) was excavated and the remains of 73 POWs exhumed. All of the remains belonged to 25–45 year-old males. Almost no skeletal traumas were identified, but the majority had load-related changes. One skull had autopsy cuts.

The grave pits were arranged in 3 rows. 18 pits were discovered in the first row (counting from the E side), 5 in the second, and 1 in the third. 9 pits contained one individual, the other 15 were mass graves (Fig. 2). 26 burials contained finds, namely parts of outer and inner clothing and one comb. The remains, together with the finds, will be reburied in Aukštieji Šančiai Military Cemetery in Kaunas.

Gintautas Vėlius

Partizanų Antano Kraujelio-Siaubūno ir Juozapo Streikaus-Stumbro palaikų paieškos Našlaičių kapinėse Vilniuje

LGGRTC užsakymu Vilniaus senųjų kapinių, vadinamų Našlaičių kapinėmis (UK 2277), teritorijoje atlikti detalieji tyrimai (1 pav.) ieškant partizanų Antano Kraujelio-Siaubūno ir Juozapo Streikaus-Stumbro palaikų. 2017–2018 m. ištirta 17 perkasų, iš viso 125,25 m^2, aptikti 34 kapai (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 671–681; *ATL 2018 metais*, 2019, p. 609–617). 16 kapų mirusiųjų palaikai buvo karstuose, atvežti ir čia palaidoti iš įvairių gydymo įstaigų. Dviejuose kapuose aptikti antriniai palaidojimai – matyt, statybų metu surinkti žmonių kaulai. Vienu atveju kapavietė buvo tuščia. 15 kapų aptikti 28 individų palaikai su šautiniais sužalojimais kaukolėse. Spendžiant iš surastų sušaudytų asmenų amžiaus ir ūgio koreliacijos ypatumų, taip pat jų kapų išsidėstymo kapinėse, galime teigti, jog 2017–2018 m. pavyko aptikti tiek Lukiškių kalėjime sušaudytų kriminalinių